

ZPRAVODAJ

ŘÍJEN 2016

☑ POBYT S DÍTĚTEM V NEMOCNICI

Kancelář ombudsmana pro zdraví

Mají vždy rodiče právo na bezplatný pobyt s dítětem v nemocnici?

Čtyřletý Jakub byl hospitalizován, jelikož musel podstoupit sérii vyšetření, která nemohla být provedena ambulantně. Jeho matka s ním chtěla v nemocnici být, aby podpořila syna svojí přítomností a zajistila tak jeho psychickou pohodu, která pro vyšetření byla velice důležitá. Nejdříve nechtěl poskytovatel zdravotní péče matce pobyt se synem dovolit vůbec, potom nabídl, aby zůstala na rozkládacím křesle za poplatek 390 Kč/noc.

Matka Jakuba později podala k poskytovateli zdravotních služeb stížnost s tím, že má jako jeho zákonný zástupce právo na pobyt v nemocnici se synem, který je hrazený z veřejného zdravotního pojištění.

Otázku hospitalizace dítěte a s ní spojená práva upravuje zákon o zdravotních službách. Možnost úhrady pobytu tzv. průvodce z veřejného zdravotního pojištění však řídí zákon o veřejném zdravotním pojištění. Ten ale stanovuje dva důvody, kdy mu být pobyt s nezletilým z pojištění zaplacen: jsou to zdravotní stav pojištěnce nebo zaškolení průvodce v ošetřování doprovázeného dítěte. O tom, zda tyto důvody existují, rozhoduje vždy ošetřující lékař. To však platí jen pro průvodce dětí do šestého roku věku (tj. 5 let a 364 dní). U starších pojištěnců musí úhradu schválit revizní lékař pojišťovny, u které je doprovázený pojištěn.

Každý případ je tedy třeba posuzovat individuálně vzhledem ke konkrétním okolnostem. V případě Jakuba, který sice splnil požadovanou věkovou hranici, chyběla indikace pobytu průvodce jeho ošetřujícím lékařem. Proto nemohl být pobyt matky hrazený ze zdravotního pojištění. Pobyt jí byl umožněn, ale byl zpoplatněn, což je v souladu se zákonem.

V této souvislosti je ještě třeba zdůraznit, že pokud nemocnice žádá úhradu za pobyt, který není hrazen z veřejného zdravotního pojištění, není tím zpochybněno právo matky na nepřetržitou přítomnost u hospitalizovaného nezletilého syna podle zákona o zdravotních službách. Toto právo se však řídí zejména vnitřním řádem nemocnice a může být omezeno, pokud by si to vyžadovalo poskytování zdravotních služeb, hygienické normy nebo další předpisy.

JUDr. Richard Kops a Tereza Truhličková, Kancelář Ombudsmana pro zdraví

Změny ve slevách na dani od roku 2017 a jejich dopad do praxe

Novela zákona o daních z příjmů mění podmínky u slevy na dani z titulu invalidního důchodu a slevu držitelů průkazu ZTP/P. Změní se okamžik uplatnění slev.

Navržený postup bude pro poplatníky spravedlivější. V praxi však může přinést nemalé potíže, zejména při zpětném přiznání invalidního důchodu.

Novela zákona o daních z příjmů **by měla v případě schválení nabýt účinnosti od roku 2017**. Obsahuje řadu změn. A to i v oblasti slev na dani a daňového zvýhodnění.

Sleva z titulu pobírání invalidity

Upravuje se možnost uplatnění základní a rozšířené slevy na invaliditu. V současné době není z pohledu uplatnění slev rozhodující okamžik přiznání invalidity, ale okamžik zahájení výplaty tohoto důchodu. Vazbou na datum přiznání invalidity dojde podle důvodové zprávy k novele zákona k jednoznačnému vymezení rozhodného okamžiku pro posouzení oprávněnosti uplatnění předmětné slevy na dani. V rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu je vždy uvedeno, o jaký stupeň invalidity se jedná, den vzniku invalidity nebo den, od něhož došlo ke změně stupně invalidity.

Rovněž posouzení dítěte jako vyživované osoby se bude nově odvíjet od skutečnosti, kdy byl (nebyl) přiznán invalidní důchod pro invaliditu určitého stupně. Podle současného znění § 35c odst. 6 písm. b) zákona o daních z příjmů je zletilé dítě považováno za vyživované za předpokladu, že nepobírá invalidní důchod třetího stupně. Výklad, kdy pojem „pobírá“ se rovná pojmu „je vyplácen“, zakládá neopodstatněnou nerovnost mezi poplatníky, neboť posouzení dítěte jako vyživovaného je vázán na skutečnost, že invalidní důchod třetího stupně není vyplácen. Nikoliv na skutečnost, že dítěti není přiznán invalidní důchod pro invaliditu určitého stupně. Vazbou na okamžik, kdy mu není příslušný invalidní důchod přiznán, dojde k jednoznačnému vymezení rozhodného okamžiku pro posouzení oprávněnosti uplatnění daňového zvýhodnění.

Daňový bonus bude poskytován jen na děti, kterým nebyl přiznán invalidní důchod třetího stupně. Jestliže bude plný invalidní důchod přiznán a doplacen zpětně, nebude možné za daná období daňové zvýhodnění přiznat.

Praktické důsledky zpětného přiznání invalidního důchodu

A to je záležitost, která bude pro řadu poplatníků a potažmo i jejich zaměstnavatelů (coby plátců daně) nepřijemná. Server Podnikatel.cz se zajímal o konkrétní postup při zpětně přiznaném invalidním důchodu. Při neoprávněném uplatnění daňového zvýhodnění u zaměstnavatele v rámci záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti (zde není podstatné, z čí viny se tak stalo) může plátce daně srazit ze mzdy poplatníka dlužnou částku na záloze nebo přeplacenou částku na měsíčním daňovém bonusu podle § 38i odst. 3 zákona o daních z příjmů, pokud neuplynula lhůta pro podání řádného vyúčtování za dané zdaňovací období,

vysvětlil Jakub Vintrlík z ministerstva financí. Dodal, že po této lhůtě může plátcе daně srazit dlužné částky na dani nebo na daňovém bonusu ze mzdy poplatníka ve lhůtě stanovené v § 38i odst. 4 zákona o daních z příjmů. Naopak při neoprávněném poskytnutí daňového zvýhodnění zaviněním poplatníka se použije postup uvedený v § 38i odst. 5 zákona o daních z příjmů – v tomto případě musí poplatník uhradit i případný úrok z prodlení.

Ovšem daňový řád umožňuje prominout úrok z prodlení zejména v těch situacích, kdy dlužná částka na dani nebo neoprávněně vyplacená částka na daňovém bonusu vznikla zaviněním plátce daně, který je povinen správci daně sraženou daň odvést. Podle § 259b daňového řádu může správce daně zcela nebo zčásti prominout úrok z prodlení nebo úrok z posečkané částky, pokud k prodlení s úhradou daně došlo z důvodu, který lze s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit. Jestliže bude poplatník uplatňovat daňový bonus prostřednictvím daňového přiznání, upraví výši nároku na zvýhodnění v daňovém přiznání za to zdaňovací období, ve kterém k uvedené změně došlo – tedy za rok, kdy byl invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně zletilému dítěti přiznán. Pokud se daňové zvýhodnění uplatnilo v rámci daňového přiznání předchozího zdaňovacího období, upraví poplatník jeho výši dodatečným daňovým přiznáním taktéž za rok, kdy byl zletilému dítěti plný invalidní důchod přiznán. I v tomto případě připadá v úvahu prominutí případného úroku z prodlení, uzavřel Jakub Vintrlík.

Sleva a daňové zvýhodnění držitele průkazu ZTP/P

Uplatnění daňových výhod držitelů průkazu ZTP/P se má rovněž změnit. Upravuje se poskytnutí zvýšené slevy na manželku (manžela), zvýšeného daňového zvýhodnění na dítě nebo slevy na držitele průkazu ZTP/P. Rovněž se bude odvíjet od přiznání průkazu ZTP/P. Nikoli jeho vydání, které rozhoduje v aktuální právní úpravě. Novela by měla odstranit zřejmou nerovnost v uplatnění slev u poplatníků v situacích, kdy byl průkaz ZTP/P dvěma poplatníkům od stejného data přiznán, ale z jakýchkoli důvodů (například jiné datum podání žádosti o průkaz, nemoc úřední osoby vystavující průkaz, organizační či technické problémy) je na okamžiku vydání uvedeno rozdílné datum. Poplatníci se stejným datem přiznání průkazu pak mohou v současné době uplatnit nárok na slevu na dani či zvýšené daňové zvýhodnění od jiného data.

Nově se tedy bude nárok na poskytnutí daných slev, resp. zvýšeného daňového zvýhodnění, odvíjet od přiznání statusu zdravotního postižení. Ve spojení s navrženou úpravou § 38l odst. 2 písm. d) zákona o daních z příjmů bude poplatník nárok na slevu prokazovat platným průkazem ZTP/P nebo rozhodnutím o přiznání průkazu ZTP/P na základě § 35 zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Rozhodnutí využije samozřejmě v okamžiku přiznání průkazu. Na průkazech ZTP/P je uvedeno datum vydání průkazu, nikoliv den, od kterého byl průkaz osobě se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP/P“ přiznán.

VZP mění úhradu inkontinenčních pomůcek, odborníci ji kritizují

Všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP) chystá od listopadu změnu úhrad inkontinenčních pomůcek. Jedním z důvodů je podle mluvčího pojišťovny Oldřicha Tichého to, že tyto zdravotnické prostředky jsou často předražené. Podle spolku Incoforum, který sdružuje odborníky zabývající se problematikou inkontinence, ale budou touto změnou ohroženi především ti pacienti, kteří si nemohou dovolit na inkontinenční pomůcky doplácet několik tisíc korun ročně. Podle mluvčího VZP budou mít pacienti i nadále možnost získat pomůcky bez doplatku.

Zástupci sdružení Incoforum tvrdí, že podle návrhu, který VZP před několika týdny zveřejnila, budou muset pacienti v závislosti na stupni poruchy doplácet 800 až 5600 korun ročně, na což někteří z nich nebudou mít. Vadí jim rovněž, že s nimi pojišťovna změnu nediskutovala. „Chtěli bychom, aby s odbornými společnostmi komunikovali a sdělili, jakým procesem se došlo k tomu, že je nutné šetřit, na čem je nutné šetřit, jak a kolik. Toto s námi vůbec nebylo diskutováno a proces nastavení budoucích úhrad je naprosto netransparentní," řekl urolog a zástupce sdružení Roman Zachoval.

VZP argumentuje tím, že tyto pomůcky jsou často předražené a výrobci a dodavatelé nadměrně vysávají finance z veřejného zdravotnictví. „Celkové náklady na inkontinenční pomůcky činí u VZP ročně zhruba 1,5 miliardy korun. To je částka srovnatelná například s výdaji za veškeré ozařování všech pacientů s rakovinou. VZP proto připravila návrh, který má náklady na inkontinenční pomůcky snížit," uvedl Tichý. Podle něj ale pacienti, kteří pomůcky potřebují, změnu nepocítí. „Každý bude mít nadále možnost získat je zcela bez doplatku," napsal mluvčí VZP. Návrh úhradového katalogu navíc podle něj bude ještě připomínkován.

Inkontinencí, tedy nechtěným únikem moči či stolice, může podle neurologa Martina Bojara v Česku trpět asi půl milionu lidí. Mnozí z nich ale nevyhledají pomoc odborníků. Inkontinencí trpí lidé především ve starším věku, výskyt těchto obtíží se zvyšuje po 65. roce. Závažné formy úniku moči či stolice podle Bojara má více než polovina lidí pobývajících v léčebnách pro chronicky nemocné a domovech pro seniory. Podle Bojara se ale inkontinence vyskytuje i u mladších lidí, například při poruchách hybného systému, po úrazech páteře, zánětech nervového systému či nádorových onemocněních.

Zdroj: http://www.denik.cz/z_domova/vzp-meni-uhradu-inkontinencnich-pomucek-odbornici-ji-kritizuji-20161010.html

☑ OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM NA TRHU PRÁCE

Mosty 4/2016

Okénko do poraden NRZP ČR

TEXT: Elena Procházková

Tentokrát si na příkladu z praxe přiblížíme možnosti osob se zdravotním postižením na trhu práce. Vysvětlíme si mimo jiné to, za jakých podmínek a jakým způsobem se lze evidovat na Úřadu práce a jaké výhody z toho plynou.

V současné době jsem invalidní ve III. stupni, po dlouhých peripetiích žádostí a odvolání. Končí mi pracovní smlouva sjednaná na dobu určitou a zaměstnavatel mi ji dále neprodlouží, proto se na vás obracím s dotazem. Jaké výhody bude mít zaměstnavatel, který mě zaměstná? Dohledala jsem si, že by měl mít nějakou úlevu na dani, ale nevím, kolik přesně a za jakých podmínek. Můžete mi to upřesnit?

Dále by mě zajímalo, pokud mě zaměstná například menší firma do pěti zaměstnanců, za jakých podmínek na mě dostane nějaké finance či dotace? Vím jen to, že nemusím být v evidenci ÚP, když pobírám III. stupeň důchodu.

ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Zaměstnavatel má v zásadě tři možnosti zaměstnávání OZP. Může zřídit či vymežit takzvané chráněné pracovní místo, případně společensky účelné pracovní místo ve smyslu §67 - 84 a §113 vyhlášky č. 435/2004 Sb., nebo zaměstnat OZP na otevřeném trhu práce, tedy na běžném pracovním místě, a uplatnit slevu na dani ve smyslu §35 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

PŘÍSPĚVKY V RÁMCI CHRÁNĚNÉHO PRACOVNÍHO MÍSTA

Příspěvek na zřízení chráněného místa může činit maximálně osminásobek a pro osobu s těžším zdravotním postižením nejvýše dvanáctinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku. Zřizuje-li zaměstnavatel na základě jedné dohody s Úřadem práce deset a více chráněných pracovních míst, může příspěvek na zřízení jednoho chráněného pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením činit maximálně desetinásobek a pro osobu s těžším zdravotním postižením čtrnáctinásobek výše uvedené průměrné mzdy dle §75 zákona č. 435/2004 Sb.

Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů - může činit maximálně 84 000 Kč/rok (§76).

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob na chráněných pracovních místech při zaměstnávání více než 50% OZP z celkového počtu zaměstnanců. Je to částečná úhrada nákladů vynaložených na mzdy nebo platy a dalších nákladů, skutečně vynaložených nákladů na mzdy nebo platy včetně pojistného na sociální zabezpečení, pojistného na veřejné životní pojištění a státní politiku zaměstnanosti. Může činit maximálně 8 800Kč/měsíc (§78).

Chráněné pracovní místo je zaměstnavatelem zřízené nebo vyhrazené pracovní místo na základě dohody s Úřadem práce, výhradně pro OZP a OZZ. Podmínkou je udržitelnost takového místa, která je stanovena na 3 roky. Samozřejmě jsou překážky uvedené ve vyhlášce 435/2004 Sb., za nichž nelze chráněné pracovní místo vymežit či zřídit, například zadluženost zaměstnavatele.

Zaměstnavatel je oprávněn požadovat od krajské pobočky ÚP informace, poradenství, součinnost a spolupráci ve věci zřízení chráněného pracovního místa (§79).

PRÁCE NA BĚŽNÉM PRACOVNÍM MÍSTĚ

Zaměstnavatel je oprávněn uplatnit slevu na dani ve výši **18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením** (pokud není zaměstnancem s těžším zdravotním postižením) nebo její poměrnou část a dále slevu na dani ve výši **60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením** nebo její poměrnou část. Kromě toho je zaměstnavatel, který je **právníkou osobou zaměstnávající více než 25 zaměstnanců**, oprávněn snížit výslednou daň na polovinu, jestliže podíl zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením (jakýmkoli, tedy i těžším), činí více než 50% průměrného počtu zaměstnanců (dle §35 zákona č. 586/1992 Sb.).

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců. Povinný podíl činí 4 % (§81).

SPOLEČENSKY ÚČELNÁ PRACOVNÍ MÍSTA

Jde o pracovní místa určená osobám, která mají ztížené pracovní uplatnění. Tedy nejen pro OZP. Příspěvek na vyhrazení jednoho takového místa může být poskytován až do výše vynaložených prostředků na mzdy nebo platy na zaměstnance přijatého na vyhrazené pracovní místo, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance. Příspěvek může být poskytován nejdéle po dobu 12 měsíců (dle §113 vyhlášky č. 435/2004 Sb.).

KDE HLEDAT PRÁCI

Doporučuji se při hledání práce zaměřit na chráněná pracovní místa. Samozřejmě můžete pracovat také na otevřeném trhu práce. Nicméně zde by měl pracovní úvazek odpovídat zbytkovému podílu zachované schopnosti pracovat, v případě III. stupně invalidního důchodu maximálně 30% (dle §39 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.), tj. úvazek. Za jiných okolností by vám mohl být ID snížen. Což by byla škoda, když jste o něj bojovala tak dlouho.

PRÁCI MŮŽETE HLEDAT NAPŘÍKLAD NA PORTÁLU ÚP, KDE SI PŘÍMO ZADÁTE OZP:

portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/vmrozsir

nebo na:

www.praceprozp.cz

☑ PEČUJ DOMA A S NÁMI

Pečuj doma a s námi - kurzy v ÚVN Praha

Diakonie ČCE pořádá v Praze cyklus kurzů Pečuj doma a s námi. Je určen laickým pečujícím především ze Středočeského kraje, starajícím se o seniory. Na kurzech získají potřebné rady a informace, vymění si zkušenosti, prakticky nacvičí ošetrovatelské techniky. Obdrží také soubor příruček k pečování a DVD s instruktážními videi. Cyklus je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, pro účastníky je zdarma.

PROGRAM

- 18. 11. 2016, 8.00 – 14.00 - Ošetrovatelský kurz, Mgr. D. Pelcová, DiS.
- 18. 11. 2016, 14.00 – 17.00 - Praktický a nácvikový kurz 1, Mgr. D. Pelcová, DiS.
- 19. 11. 2016, 8.00 – 11.00 - Praktický a nácvikový kurz 2, Mgr. D. Pelcová, DiS.
- 19. 11. 2016, 11.00 – 17.00 - Sociálně právní kurz, Mgr. D. Pelcová, DiS.
- 3. 12. 2016, 8.00 – 14.00 - Fyzioterapeutický kurz, Mgr. František Vaňous
- 3. 12. 2016, 14.00 – 17.00 - Demence 1, Michaela Lengálová, DiS.
- 4. 12. 2016, 8.00 – 11.00 - Demence 2, Michaela Lengálová, DiS.
- 4. 12. 2016, 11.00 – 17.00 - Doprovázení v závěru života, Mgr. D. Pelcová, DiS.
- 21. 1. 2017, 8.00 – 14.00 - Kurz komunikace, Michaela Lengálová, DiS.

MÍSTO

Ústřední vojenská nemocnice - Vojenská fakultní nemocnice Praha, U Vojenské nemocnice 1200, Praha 6 (pavilon E)

<http://www.pecujdoma.cz/akce/pecuj-doma-a-s-nami-kurzy-v-uvn-praha/>

☑ **PODJATOST INSPEKCE?**

Sociální služby, srpen – září/2016

Podjatost inspekce?

V souvislosti s prováděním inspekce sociálních služeb se zřídka, ale přece, vyskytnou připomínky ze strany poskytovatelů sociálních služeb na adresu členů inspekčního týmu, když se zmiňují o jejich „podjatosti“ či „zaujatosti“ vůči poskytovateli. Přitom ona „podjatost“ je spatřována např. v tom, že inspektor mnohdy na samém začátku inspekce vyjadřuje svůj odsudek kvality sociální služby kontrolovaného zařízení, vyjadřuje se pohrdavě, zdůrazňuje svoji nadřazenost apod. Rád bych v tomto svém příspěvku objasnil pojem podjatost, jeho obsah a právní úpravu.

Podjatost ve své podstatě znamená nezpůsobilost k nestrannému a nezaujatému posuzování záležitostí jiných a rozhodování o nich, která je zapříčiněna objektivním poměrem k dané věci, zejména přímým zájmem na jejím výsledku či osobním vztahem k účastníkům řízení. Týká se především oprávněných úředních osob ve správním řízení, soudců, státních zástupců, ale i jiných povolání, a jejím důsledkem je vyloučení z dalšího působení v řízení, protože účelem je zajistit rovnost účastníků řízení, objektivitu tohoto řízení a nestrannost v rozhodnutí o věci.

Od 1. 1. 2015 provádí inspekce dle §97 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen ZOSS), Ministerstvo práce a sociálních věcí. Předmětem inspekce je plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených v §88 a 89 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a kvalita poskytovaných sociálních služeb dle tzv. standardů kvality sociálních služeb uvedených v Příloze č. 2 k vyhlášce č. 505/2006 Sb.

Inspekci dle §98 ZOSS provádí inspekční tým, alespoň jeden člen týmu musí být zaměstnancem státu zařazeným na MPSV (jde tedy také o výkon státní správy). Do týmu může být v zájmu zvýšení odbornosti inspekce přizván specializovaný odborník, který nesmí být podjatý vůči poskytovateli sociální služby, u kterého je inspekce prováděna. Inspekce je prováděna v rámci státní kontroly dle ustanovení §98 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Státní kontrolu a její výkon upravuje zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Kontrolní řád sice neobsahuje ustanovení řešící případnou podjatost kontrolora či inspektora, zcela nepochybně se zde však uplatní obecná úprava institutu podjatosti dle ustanovení §14 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.), který stanoví povinnost každé osoby bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (tj. povinnost každé úřední osoby, tedy i člena inspekčního týmu) oznamovat skutečnosti, které by mohly nasvědčovat jeho podjatosti při výkonu pravomoci, a na druhé straně může kontrolovaná osoba vznášet námitku podjatosti kontrolora či inspektora kdykoliv v průběhu kontroly, a to jakmile se o

ní dozví. Bezodkladnost je podmínkou úspěšné námitky podjatosti, neboť §14 odst. 2 správního řádu stanoví, že k námitce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil.

Podjatost se skládá ze dvou složek, jež musí být naplněny kumulativně. První složkou je poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům. Druhá složka představuje zájem úřední osoby na výsledku řízení, pro který lze pochybovat o její nepodjatosti. Poměr i zájem je nutno prokázat. Na podjatost má upozornit sama úřední osoba (§14 odst. 3 správního řádu) nebo podjatost úřední osoby může namítat účastník řízení (§14 odst. 2 správního řádu). V obou případech o podjatosti rozhoduje představený, což je úřední osobě služebně nadřízený.

Kontrolovaná osoba musí v písemné námitce podjatosti vedle obecných náležitostí (tj. komu je námitka podjatosti adresována, kdo ji vznáší, které věci se týká a co sleduje, podpis a datum) uvádět, proti které úřední osobě (zde proti kterému členu inspekčního týmu) námitka směřuje, v čem spočívá pochybnost o její nepodjatosti, kdy se o možné podjatosti kontrolovaná osoba dozvěděla a kterými důkazy může být podjatost prokázána. Osoba vykonávající pravomoc správního úřadu je poté vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla ovlivnit výsledek řízení, jestliže se zřetelem na její poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je důvodné pochybovat o její nepodjatosti.

Během provádění inspekce si úsudek o zařízení vytváří inspektor celostně na základě více skutečností ověřených z více zdrojů a nesklouzává k závěrům pouze na základě vyhodnocení formálních skutečností či izolovaných kritérií standardů kvality.

Jsem přesvědčen, že v úvodu popisovaném případě a jemu podobných nejde o „podjatost“ člena inspekčního týmu, ale o jeho nevhodné chování jako úřední osoby. MPSV v červenci 2008 zveřejnilo „Etický kodex inspektorů sociálních služeb“, který je přístupný na internetových stránkách ministerstva. Podle úvodní deklarace kodex představuje soubor principů, které se inspektoři sociálních služeb zavazují dodržovat, a poskytuje rámec k prosazování hodnot této profese a etickému chování. K dosahování cílů profese inspektorů kvality sociálních služeb je nutné, aby inspektoři plnili řadu předpokladů či základních principů. Zejména jde o tyto základní principy:

- Bezúhonnost: Inspektor při své práci jedná čestně a v souladu se svým svědomím.
- Objektivita: Inspektor musí k výkonu inspekce přistupovat objektivně a bez předsudků, zaujatosti, střetu zájmů nebo vlivu jiných osob.

Během provádění inspekce si úsudek o zařízení vytváří inspektor celostně na základě více skutečností ověřených z více zdrojů a nesklouzává k závěrům pouze na základě vyhodnocení formálních skutečností či izolovaných kritérií standardů kvality.

Podle bodu 7 kodexu: *„Vztah k pracovníkům a vedení, kde provádí inspekci“* inspektor *„přístupuje k pracovníkům bez předpojatosti, s respektem, je schopen jim naslouchat a podpořit je v úsilí zvyšovat kvalitu sociálních služeb. Neprovádí inspekci v zařízení, u něhož vnímá výkon role inspektora jako střet zájmu. Za střet zájmů může být považováno např. předchozí odpovědnost za kontrolované zařízení,*

individuální podpora zařízení při zvyšování kvality sociálních služeb, konkurenční vztah k zařízení, předem vytvořený pozitivní či negativní postoj vůči inspektované službě.“

Správní řád v ustanovení §4 odst. 1 definuje zásadu přístupu správního orgánu k dotčené osobě (někdy také nazývanou zásadou profesionality či zásadou zdvořilosti) takto: „*Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.*“ Pokud se tedy inspektor, ať již předem nebo v průběhu inspekce, podle názoru kontrolovaného poskytovatele sociální služby (dotčené osoby) dopouští nevhodného chování, které odporuje citovanému „Kodexu“ nebo zásadě zdvořilosti dle správního řádu, má možnost podat stížnost.

Řadu let upravovala podávání a vyřizování stížností vládní vyhláška č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících. Nebyla zveřejněna ve Sbírce zákonů a navíc se obsahově zčásti překrývala se zákonem č. 85/1990 Sb., o právu petičním, což vzbuzovalo pochybnosti o její platnosti. Byla zrušena vládním nařízením č. 370/2005 Sb. k 1. lednu 2006. Stížnosti proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti

postupu správního orgánu jako celku upravuje ustanovení §175 správního řádu. Stížnost lze podat písemně i ústně, a pokud ji nelze vyřídit ihned, musí být vyřízena zásadně do 60 dnů. Stěžovatel musí být o provedených opatřeních vyrozuměn. Pokud by stěžovatel s vyřízením nesouhlasil, může požádat nadřízený orgán o prošetření.

Bezodkladnost je podmínkou úspěšné námítky podjatosti, neboť §14 odst. 2 správního řádu stanoví, že k námítce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námítku neuplatnil.

Závěr

1. V případě důvodné pochybnosti o podjatosti inspektora pro poměr k předmětu inspekce, zaměstnancům poskytovatele sociálních služeb a současně pro zájem o pozitivní či negativní výsledek inspekce může poskytovatel uplatnit námítku podjatosti postupem shora popsáním.

2. V případě nevhodného chování člena inspekčního týmu lze uplatnit stížnost (lze doporučit užití písemné formy) dle správního řádu.

Text: JUDr. Vladimír Hort, právník, lektor Institutu vzdělávání APSS

☑ MAPA PŘÍSTUPNOSTI – PRAHA

Mosty 4/2016

Praha představila mapu přístupnosti budov a veřejných prostor

Hlavní město zmapovalo na základě schválené metodiky Pražské organizace vozíčkářů (POV) své objekty s cílem vypracovat digitální mapu přístupnosti budov a veřejných prostor pro osoby s omezenou schopností pohybu. Samotnou mapu vytvořil Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR).

Projekt si na pražské radnici vzali pod patronát náměstek primátorky pro dopravu a sport Petr Dolínek, radní pro školství a evropské fondy (dříve i sociální věci) Irena Ropková, předseda Výboru pro výchovu a vzdělávání (dříve také sociální politiku) Patrik Nacher a Komise Rady hl. m. Prahy pro Prahu bezbariérovou a otevřenou. Ke spolupráci byla přizvána Pražská organizace vozíčkářů, která vytvořila metodiku pro mapování budov a této činnosti se dlouhodobě věnuje, a Sekce prostorových informací IPR.

Výsledkem jejich spolupráce je mapa, která takzvaným semaforovým způsobem (zelená, oranžová, červená) kategorizuje jednotlivé objekty na přístupné, částečně přístupné a nepřístupné. Za tuto mapu přístupnosti budov a veřejných prostor bylo hlavní město Praha nominováno na pozitivní cenu soutěže Otevřeno x Zavřeno.

„Vytvoření mapy chápu jako další splátku dluhu handicapovaným, ale třeba i rodinám s kočárky, kterým při pohybu po Praze stále ještě brání spousta bariér, i když se je daří třeba ve veřejné dopravě postupně odstraňovat. Je třeba si uvědomit, že tento projekt musí být komplexní a dlouhodobý, protože Praha se neustále mění a vyvíjí. Stejně se musí doplňovat a aktualizovat i tato mapa,“ uvedl Petr Dolínek.

Praha v první fázi nechala zmapovat oblast Pražské památkové rezervace, kde bylo zmapováno zatím 150 budov a veřejných prostor (úřady, památky, parky atd.). *„Každý zmapovaný objekt je označen doplňujícími piktogramy a popisem, takže zájemce najde přesné informace o tom, jaká úskalí zde na něj čekají. Mapa nabízí možnost vyhledávání dle typu objektu či lokality a možnost filtrace,“* vysvětlil tiskový mluvčí IPR Adam Švejda.

Vedle mapování, které zadalo hlavní město, využily nabídku k zapojení i mnohé městské části, které mohou už druhým rokem od Magistrátu hl. m. Prahy čerpat dotace na mapování (až 50 tis. Kč ročně) a mapují objekty na svém území. Celkem je tak v současné době zmapováno 297 objektů.

„Odezvu městských částí považuji obecně za velmi dobrou, i když v přístupu jsou rozdíly. Věřím, že ty městské části, které zatím zaostávají, budou chtít rychle dohnat ostatní a k mapování se připojí. Důležité také je, aby se mapování řídilo jednotnou metodikou a prováděli jej skutečně profesionální mapovači, kterými disponuje Pražská organizace vozíčkářů. V opačném případě mají totiž výsledná data rozdílnou kvalitu a relevanci, což je škoda,“ řekla radní Ropková.

Důležitost správného mapování vysvětlila koordinátorka projektu Přes bariéry Pražské organizace vozíčkářů Marie Málková. *„Při mapování podmínek*

přístupnosti budov je třeba skloubit odborné znalosti a uživatelské zkušenosti: je třeba pochopit provoz a funkce v konkrétní a mnohdy složité budově, její členění a propojení vertikálními a horizontálními komunikacemi, sledovat rozmístění hygienického zázemí a současně hledat i možnosti řešení úprav a odstraňování bariér. Zaznamenaná měření a poznámky z práce v terénu je pak třeba pečlivě vyhodnotit a nastává neméně důležitá práce - objekt zařadit podle kritérií do příslušné kategorie a vypracovat uživatelský popis podmínek přístupnosti, ” uvedla Málková.

Mapa je veřejnosti přístupná na adrese **www.mapapristupnosti.cz** a je optimalizovaná i pro tablety a mobilní telefony. Podle předsedy výboru Patrika Nachera je nyní klíčové, aby se projekt správně vyvíjel do budoucna. „*Jsem nesmírně rád, že se podařilo projekt dotáhnout a my dnes můžeme prezentovat unikátní mapu Prahy z pohledu přístupnosti pro lidi s omezenou schopností pohybu. Nicméně je to jen první fáze projektu a první vrstva informací. Dále nás čeká mapování zastávek, dalších prostor a budov, přechodů a doporučených tras, oslovení soukromých společností, jako jsou banky, lékárny a podobně,*” uvedl Nacher.

V budoucnu by se mapa měla aktualizovat jak prostorově, tedy bude zmapováno větší území, tak i z hlediska vrstev. Zmapována by měla být třeba přístupnost autobusových zastávek, osloveny budou také soukromé subjekty. V plánu je i vytvoření doporučených historických tras či anglické mutace stránek.

..

Redakční rada:

Bc. Martina Smolíková

(224 817 438, 224 817 393)

Vydává Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR,z.s.

Karlínské nám. 12

186 03 Praha 8 – Karlín

(pro vlastní potřebu)

fax: 224 817 438 e-mail: asociace@arpzpd.cz http:// www.arpzpd.cz